LIBERTUS

KPSS A GRUBU 2027

BORÇLAR HUKUKU

KONU ANLATIMLI

- Müfettişlik
- Uzmanlık
- Denetmenlik
- Banka Sınavları
- Gelir Uzmanlığı
- Vergi Müfettişliği
- Hâkimlik
- Sayıştay
- Kamu İhale Kurumu
- Kaymakamlık

VİDEO DERS HEDİYELİ

- Konu Anlatımlı
- Örnekler
- Yorumlar
- Uyarılar
- Pratik Bilgiler
- Özgün Sorular ve Açıklamaları

Video derslere ve kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

LIBERTUS BORÇLAR HUKUKU KONU ANLATIMLI

Komisyon

ISBN 978-625-5442-01-7

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

13. Baskı: 2026, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Arzu Orhan Kaya
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim
Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Ankara Özgür Matbaacılık
1250. Cad. No: 25 Ostim Yenimahâlle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 46821

SUNU

Değerli Adaylar,

Bireyler arasındaki borç ilişkisini düzenleyen "Borçlar Hukuku" ile ilgili gerekli kavram, ilke ve sözleşmelerden bahseden bu kitabımız yeni Borçlar Kanunu'na göre oluşturulmuştur. Her konunun sonunda konunun anlaşılmasına yönelik çözümlü ve cevaplı testlere yer veren kitabımız KPSS ve kurum sınavlarına yönelik hazırlanmıştır.

Bu kitaba ilişkin sorularınızı **yayinevi@pegem.net** adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numarasına WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Pegem Akademi

Baskı tarihinden sonra yapılan mevzuat güncellemelerine QR ile ulaşabileceğiniz arti.pegemkampus.com adresinden aktive edeceğiniz e-Kitap'tan ulaşabilirsiniz.

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA

Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

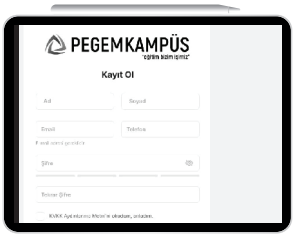
- Kitabın dijital formatına erişim sağlayabilirsiniz.
- Video derslere erişim sağlayabilirsiniz.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

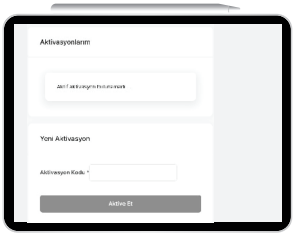
1. Adım
Üyelik

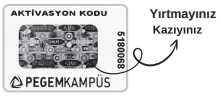
Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

2. Adım
Aktivasyon

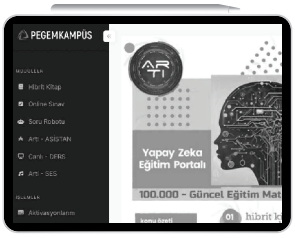
Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan **"Aktivasyonlarım"** sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

3. Adım
Ürünlerim

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen **"Hibrit Kitap"** sekmesine tıklayarak içeriklere ulaşabilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabınızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.10.2027 tarihine kadar geçerlidir.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM — Borçlar Hukukunun İlkeleri, Tarafları, Konusu, Kaynakları ile Sorumluluk Türleri

I. GİRİŞ 1
II. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER 1
III. BORÇLAR HUKUKUNUN TARAFLARI VE KONUSU 4
A. Edim 4
B. Türleri 4
IV. BORCUN KAYNAKLARI 10
V. BORÇ İLİŞKİLERİNDEN DOĞAN HAKLAR VE YÜKÜMLÜLÜKLER 11
1. Haklar 11
2. Yükümlülükler 14
CEVAPLI SORULAR 15
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 20
ÇÖZÜMLER 24

2. BÖLÜM — Hukuki İşlemlerden (Sözleşmelerden) Doğan Borçlar

I. HUKUKİ İŞLEMLERDEN DOĞAN BORÇLAR 27
A. HUKUKİ İŞLEMLER 27
B. HUKUKİ İŞLEM TÜRLERİ 28
ÖN SÖZLEŞME 30
1. Sözleşmelerin Kurulması 31
2. Sözleşmelerin Kurulma - Hüküm ve Sonuçlarını Doğurma Anı 33
3. Sözleşmelerde Geçerlilik Koşulları 36
A. ŞEKİL 36
B. İRADE İLE İRADE AÇIKLAMASI ARASINDAKİ UYGUNSUZLUK HÂLLERİ 41
CEVAPLI SORULAR 57
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 63
ÇÖZÜMLER 70

3. BÖLÜM — Haksız Fiilden Doğan Borçlar

I. HAKSIZ FİİLDEN DOĞAN BORÇLAR 75
A. Hukuka Aykırı Fiil 75
B. Kusur 77
C. Zarar 78
D. İlliyet (Nedensellik) Bağı 79

II. ZARARIN HESAPLANMASI 81
A. Zararın Hesaplanmasında 81
B. Tazminatın Hesaplanmasında 82
C. Maddi Tazminat Miktarının Hesaplanmasında Dikkate Alınacak Hususlar 83
III. HAKSIZ FİİLDE VE RÜCU İSTEMİNDE ZAMAN AŞIMI 84
IV. KUSURSUZ SORUMLULUK HÂLLERİ 85
A. Hakkaniyet İlkesine Dayanan Sorumluluk 86
B. Tehlike İlkesine Dayanan Sorumluluk 86
C. Özen İlkesine Dayanan Sorumluluk 88
V. YARDIMCI KİŞİLERİN FİİLİNDEN SORUMLULUK 92
CEVAPLI SORULAR 93
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 99
ÇÖZÜMLER 106

4. BÖLÜM **Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borçlar**

SEBEPSİZ ZENGİNLEŞMEDEN DOĞAN BORÇLAR 111
A. Koşulları 111
B. Sebepsiz Zenginleşmenin Sonuçları 114
C. Giderlerin İstenebilmesi 115
D. Sebepsiz Zenginleşmede Zaman Aşımı 115
E. Sebepsiz Zenginleşme Defi 116
CEVAPLI SORULAR 117
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 122
ÇÖZÜMLER 126

5. BÖLÜM **Borçların İfası**

I. BORÇLARIN İFA EDİLMESİ 129
A. Kısmi İfa 129
B. İfa Amacıyla Edim 130
C. İfa Yerine Geçen Edim 130
II. BORÇLARIN İFA EDİLMEMESİ 134
1. İmkânsızlık 134
2. Temerrüd 136
CEVAPLI SORULAR 145
ÇÖZÜMLÜ SORULAR 151
ÇÖZÜMLER 157

6. BÖLÜM Borçlar Hukukunda Düzenlenmiş Sözleşmeler

BORÇLAR HUKUKUNDA DÜZENLENMİŞ BAZI SÖZLEŞME TÜRLERİ....161
1. İlan Suretiyle Vaad Sözleşmesi....161
2. Genel İşlem Koşulları....162
3. Pey (Bağlanma) Akçesi....163
4. Cayma (Pişmanlık) Akçesi....164
5. Üçüncü Kişinin Fiilini Üstlenme....164
6. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme....164
7. Alacağın Temliki (Devri) Sözleşmesi....165
8. Borcun Nakli....168
9. Ceza Koşulu (Cezai Şart)....169
10. Şarta Bağlı Sözleşmeler....169
11. Müteselsil Borçluluk Sözleşmeleri....171
CEVAPLI SORULAR....174
ÇÖZÜMLÜ SORULAR....181
ÇÖZÜMLER....186

7. BÖLÜM Borcu Sona Erdiren Sebepler ve Zaman Aşımı

I. BORCU SONA ERDİREN SEBEPLER....191
1. İfa....191
2. Kusursuz İmkânsızlık....192
3. İbra....192
4. Yenileme....193
5. Birleşme....193
6. Takas....193
II. ZAMAN AŞIMI....196
1. Genel Olarak....196
2. Zaman Aşımı Süresi ile Hak Düşürücü Süre Arasındaki Ayırım....200
3. Zaman Aşımının Sonuçları....201
4. Eksik Borçlar....201
CEVAPLI SORULAR....203
ÇÖZÜMLÜ SORULAR....208
ÇÖZÜMLER....213

1. BÖLÜM

BORÇLAR HUKUKUNUN İLKELERİ - TARAFLARI - KONUSU - KAYNAKLARI İLE SORUMLULUK TÜRLERİ

I. GİRİŞ

Borçlar Hukuku bireyle diğer bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen bir hukuk dalı olduğu için "özel hukuk" türlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle taraflar arasında uygulanan bir eşitlik ve genellik söz konusudur. Başka bir ifadeyle taraflar özgür iradelerini ortaya koyarak sözleşme koşullarını karşılıklı belirleyebileceklerdir. Bu açıdan bakıldığında Borçlar Hukukuna hâkim olan bazı ilkeler ortaya çıkmaktadır.

II. BORÇLAR HUKUKUNA HÂKİM OLAN TEMEL İLKELER

Borçlar Hukukuna hâkim olan temel ilkelerin başlıcaları şunlardır:

- İrade özgürlüğü ilkesi
- Nispilik ilkesi
- Dürüstlük ilkesi
- Kusurlu sorumluluk ilkesi
- Karşılıklılık (ivazlılık) ilkesi
- Borçlunun ikametinde ifa ilkesi
- 3. kişilerin aleyhine borç ilişkisi kurulamaması ilkesi

***A) İrade Özgürlüğü İlkesi*:** Kişilerin kendi lehine haklar ve aleyhine borçlar yaratabilmesi olarak da ifade edilebilen bu ilke, kendi içinde üç alt ilkeyi barındırmaktadır. Buna göre;

a) Sözleşme özgürlüğü: Kişinin sözleşme yapıp yapmamakta, yapacaksa kiminle sözleşme yapacağını seçebilmesinde ve hatta bu sözleşmenin tipini ve içeriğini dilediği gibi belirleyebilmesinde ve de sözleşmeyi değiştirip sona erdirebilmesinde serbest olması gerektiğine ilişkin ilkedir.

KPSS Çıkmış Soru

Borçlar Kanununa göre sözleşme özgürlüğü aşağıdaki özgürlüklerden hangisini kapsamaz?

A) Sözleşme yapma özgürlüğü
B) Sözleşmenin diğer tarafını seçme özgürlüğü
C) Sözleşmenin içeriğini düzenleme özgürlüğü
D) Geçerlilik şekline tabi bir sözleşmeyi bu şekle uymadan yapma özgürlüğü
E) Sözleşmeyi değiştirme veya ortadan kaldırma özgürlüğü

Cevap D

Bu ilkenin "sözleşme yapma mecburiyeti" adı verilen önemli bir istisnası bulunmaktadır. Nitekim kamu hizmeti görmekte olan PTT, TEK, Belediye Otobüs İşletmeleri vb. kamu kurum ve kuruluşları kendilerine talepte bulunan kişilerle sözleşme yapmak zorundadırlar.

b) Eşitlik İlkesi: Borç ilişkisinin tarafları olan alacaklı ve borçludan hiçbiri kanun tarafından diğeri karşısında bir üstünlüğe sahip kılınmamıştır. Ancak bu temel anlayışa rağmen bazı durumlarda (tüketiciyi korumak, işçi lehine yorum yapmak gibi) sözleşmenin sosyal ve ekonomik anlamda zayıf olan tarafını korumak ve böylece taraflar arasındaki ilişkiyi dengede tutabilmek adına düzenlemeler yapılarak istisnalar da yaratılabilmektedir. Örneğin; genel işlem koşullarını bu çerçevede değerlendirmek mümkündür.

c) Şekil Serbestisi İlkesi: Kanuna göre "Sözleşmenin geçerliliği, kanunda aksi öngörülmedikçe hiçbir şekle tabi değildir." Bu nedenle taraflar bir sözleşmeyi ister sözlü, ister adi yazılı veya resmî şekilde yapabilirler. Ancak bu ilkenin de birtakım istisnaları vardır. Bunlar ispat şekli ve geçerlilik şekline tabi sözleşmelerdir.

B) Nispilik İlkesi: Sözleşme kural olarak onu yapan tarafları bağlar yani üçüncü kişileri etkilemez. Ancak kuvvetlendirilmiş nispi haklar (şerh verilen şahsi haklar) ile üçüncü kişi yararına sözleşmeler ve üçüncü kişilerin ifası bu ilkenin çok önemli istisnalarındandır.

KPSS Çıkmış Soru

Borç ilişkisinden doğan haklar, kural olarak sadece alacaklı ve borçlu arasında sonuç doğurur. Alacaklı, bu hakkını sadece borçluya karşı ileri sürebilir.

Yukarıda verilen bilgi borçlar hukukunun hangi temel ilkesi ile ilgilidir?

A) Nispilik
B) Eşitlik
C) Sözleşme serbestisi
D) İvazlılık (Karşılıklılık)
E) Dürüstlük

Cevap A

C) Dürüstlük İlkesi: Tarafların gerek sözleşme öncesinde, gerek sözleşme sırasında ve gerekse sözleşme sonrasında birbirlerine karşı dürüst bir kişi olarak hareket etmekle yükümlü olduklarına dair ilkedir. Nitekim yan yükümlülüklerde dürüstlük kuralı önemli rol oynamaktadır.

D) Kusurlu Sorumluluk İlkesi: Tarafların, yaptıkları sözleşmeye aykırı davranması halinde ya da haksız fiil sonucu diğer taraf zarar görmüş olabilir. İşte bu zararın karşılanması tazminatla mümkündür. Tazminat sorumluluğu için kişinin kusurlu davranışının varlığı aranmaktadır. Ancak bu ilkenin de "kusursuz sorumluluk hâlleri" olarak adlandırılan önemli istisnaları bulunmaktadır. Ev, başkanlarının sorumluluğu, adam çalıştıranların sorumluluğu, motorlu araç işletenlerin sorumluluğu, hayvan idare edenlerin sorumluluğu, bina ve yapı eseri sahiplerinin sorumluluğu gibi.

***E) İvazlılık İlkesi*:** Kural olarak sözleşmeler, karşılıklı borç doğururlar yani taraflar birbirlerine karşı edimle yükümlüdürler. Örneğin bir satış sözleşmesinde satıcı sattığı eşyayı teslim etmekle borçlu iken alıcı taraf da buna karşılık bedeli ödemek borcu ile yükümlüdür. Fakat buna rağmen tek taraflı hukuki işlemler (vasiyetname, vakıf kurma gibi) hatta iki taraflı olmakla birlikte sadece bir tarafa borç yükleyen (bağışlama gibi) sözleşmeler de bulunmaktadır. Bu tip sözleşmeler de bu kuralın istisnalarını teşkil etmektedir.

F) Borçlunun İkametgâhında İfa İlkesi: Borçlar Kanunu m.89'a göre "Borcun ifa yeri, tarafların açık veya örtülü iradelerine göre belirlenir. Aksine bir anlaşma yoksa, aşağıdaki hükümler uygulanır;

- Para borçları, alacaklının ödeme zamanındaki yerleşim yerinde,
- Parça borçları, sözleşmenin kurulduğu sırada borç konusunun bulunduğu yerde,
- Bunların dışındaki bütün borçlar, doğumları sırasında borçlunun yerleşim yerinde ifa edilir.

Alacaklının yerleşim yerinde ifası gereken bir borcun doğumundan sonra alacaklının yerleşim yerini değiştirmesi sebebiyle ifa önemli ölçüde güçleşmişse borç, alacaklının önceki yerleşim yerinde ifa edilebilir.

G) Üçüncü Kişilerin Aleyhine Borç İlişkisi Kurulamaması İlkesi: Sözleşmede borç altına girecek kişinin özgür iradesinin varlığının aranıyor olmasının sonucu olarak üçüncü kişiler herhangi bir irade açıklamasında bulunmaksızın başkalarınca yapılan bir sözleşme gereği borç altına sokulamazlar.

III. BORÇLAR HUKUKUNUN TARAFLARI VE KONUSU

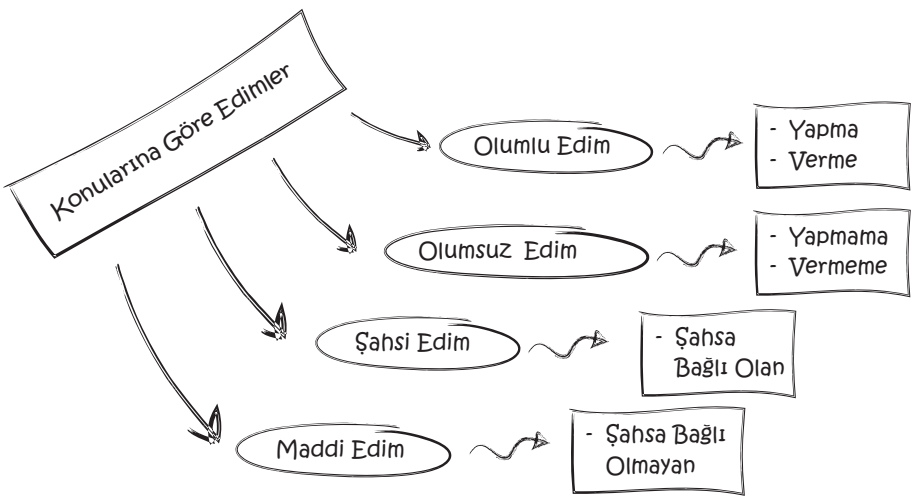
Borçlar Hukuku dar anlamda "para borcunu" ancak geniş anlamda irdelendiğinde ise "borç ilişkilerini" ifade etmektedir. Borçlar Hukuku geniş anlamdaki bu borç ilişkilerini esas aldığı için de karşımıza alacaklı ve borçlu adını verdiğimiz taraflar ile bunların birbirlerine karşı yapmaya söz verdikleri davranış biçimleri (edim) ortaya çıkmaktadır. Yani borç ilişkisinin alacaklı, borçlu ve edim adını verdiğimiz üç unsuru bulunmaktadır.

Sınavlar açısından bizi edim ve türleri ilgilendireceği için şimdi bunları inceleyeceğiz.

A. Edim

Bir borç ilişkisinde tarafların yerine getirmekle yükümlü olduğu davranış biçimidir.

B. Türleri

- ***Olumlu Edimler (Müspet Edim)***: Gramer açısından yapılan bu sınıflandırmaya göre borçlunun edimi yapmak veya vermek şeklinde ise bu edim türü olumlu edimdir. Satıcının malı vermesi, alıcının parayı vermesi, müteahhidin inşaatı yapması gibi.
- ***Olumsuz Edimler (Menfi Edimler)***: Bu tür edimler niteliği gereği yapmamak, vermemek şeklindeki edimlerdir. Komşunun gürültü yapmaması, kapalı mekanda sigara içilmemesi, işçinin işverene rekabet etmemesi gibi.